

Кичан Д. О.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

ФОНЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДЛЯСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МІКРОМОВИ У КНИЗІ ЮРІЯ ГАВРИЛЮКА «NIECH ŻYWE PUDLIASZE!»

Тенденція до творення літератури підляськими говірками стала основою формування підляської літературної мікрмови і відкрила нові перспективи для лінгвістичних досліджень. Зокрема, стаття присвячена опису фонетичних особливостей підляської говірки, якою написано книгу-збірку публіцистичних текстів «Niech żywe Pudliasze!» уродженця Підляшшя, українського письменника, культурного діяча Юрія Гаврилюка.

Специфіка дослідження полягає у наскрізному вивченні джерельної бази матеріалів з метою виявлення мовних одиниць, які найбільш виразно ілюструють особливості фонетичного рівня репрезентованої літературної мікрмови. З використанням методів лінгвістичного опису та зіставного аналізу було здійснено систематизацію та подальшу характеристику дібраного фактажу.

*Результати дослідження засвідчують, що специфіка фонетичної системи підляської літературної мікрмови проявлена у системі і вокалізму, і консонантизму, при цьому найбільш показовою та продуктивною у плані вираження релевантних підляських фонетичних рис є специфічна рефлексія етимологічних голосних *o, *e, *ě, *ę, *i, *y. Виразною рисою репрезентованого підляського вокалізму є наявність дифтонгів ʊ [yo] та i̯ [ie] як рефлексів давніх голосних *o, *e, *ě, що властиві переважно наголошеним позиціям у новозакритих складах. Функціонування дифтонгів в інших позиціях зумовлене переважно аналогією. З'ясовано, що рефлексом етимологічного *i є звук [i], а після шиплячих та вібранта – [u]. Рефлексом давнього *y в проаналізованих підляськомовних текстах є звук [u]. Етимологічний *ę замінений звуком [e] в наголошених позиціях та звуком [a] в інших позиціях. У системі приголосних релевантними особливостями є депалаталізація шиплячих, вібранта, а також вторинна неперехідна палаталізація задньоязикових і фарингального та йотація. Описані фонетичні особливості підляської літературної мікрмови виявляють безпосередню спорідненість із архаїчними північноукраїнськими говірками.*

Ключові слова: підляська літературна мікрмова, підляські говірки, фонетичні особливості, дифтонги, рефлексія давніх голосних, вокалізм, консонантизм.

Постановка проблеми. Попри те, що лінгвістичні дослідження ареалу Підляшшя – етнічної української території – мають тривалу історію, підляська літературна мікрмова – явище, що відносно недавно стало предметом зацікавлення мовознавців. Бажання громадських та культурних діячів Підляшшя зберегти власну етнічну ідентичність через популяризацію писемної форми підляських говірок, що, як засвідчують численні наукові дослідження, належать до української мови, реалізувалося у тенденції до творення художніх та публіцистичних текстів діалектним мовленням. У зв'язку з цим виникла потреба в дослідженні підляськомовних текстових джерел з метою характеристики лінгвістичних особливостей новоствореної мікрмови. Одним із творців і популяризаторів підляської літератури є Юрій

Гаврилюк – «український письменник, публіцист, історик, головний редактор українського часопису «Над Бугом і Нарвою», громадський діяч на Підляшші в Польщі» [12, с. 45]. Дослідження збірки публіцистичних текстів Юрія Гаврилюка «Niech żywe Pudliasze!», що досі не була об'єктом вивчення, важливе, адже воно наблизить до комплексного осмислення явища творення літератури говірками.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

В українському мовознавстві дослідженням підляських говірок загалом та підляської літературної мікрмови зокрема займаються Григорій Аркушин, Юрій Громик, Андрій Яворський, Юрій Грицевич. Григорій Аркушин зосередив увагу на зборі та описі матеріалів, що репрезентують підляські говірки, а саме – на записі живого мовлення

підляшуків [1]. Розділи про підляські говірки вміщені також у працях діалектолога «Західно-поліська діалектологія» [2] та «Народна лексика Західного Полісся» [3]. Мовознавець переконливо відстоює ідею спорідненості підляських говірок із західнополіським діалектом української мови та заперечує тезу про окремішність підляської мікрмови від сусідніх української та білоруської [3], [4]. Юрій Громик студіював особливості підляських прислівникових лексем ([9], [10]) та актуалізацію зазначених говірок у художніх текстах Юрія Гаврилюка і Степана Сидорука ([11], [12]). Результати досліджень Андрія Яворського представлено в одному з розділів кандидатської дисертації під назвою «Актуалізація поліських говорів у сучасному художньому тексті» [16, с. 66–99], а також в окремих статтях, присвячених аналізу текстів підляських письменників Юстини Королько [17], Марії Сарнацької [18], Юрія Гаврилюка та Степана Сидорука (у співавторстві з Юрієм Громиком [11], [12]). Лінгвістичні особливості підляських говірок у фольклорних текстах вивчав Юрій Грицевич, що реалізовано в дисертації «Діалектний компонент у текстах із Західного Полісся» [5] та численних статтях ([6], [7], [8]).

Постановка завдання. Опрацювати тексти зі збірки публіцистики «Niech żywe Pudlász!» Юрія Гаврилюка; простежити мовні одиниці, що репрезентують фонетичні властивості; систематизувати засвідчені в текстах діалектні особливості та характеризувати їх з погляду походження.

Виклад основного матеріалу. Релевантні особливості фонетичного рівня підляської літературної мікрмови, представленої в книзі Юрія Гаврилюка «Niech żywe Pudlász!», відображає специфічна рефлексія етимологічних голосних *o, *e, *ě, *e, *i, *y. Для підляської системи вокалізму характерна наявність лабіалізованого – [yo] – та нелабіалізованого – [ie] – дифтонгів, що позначені у джерельній базі графічними знаками *ŭ* та *ř* відповідно, як рефлексів давніх голосних *o, *ě, *e.

У текстах Юрія Гаврилюка засвідчено, що в новозакритих складах наявна заміна етимологічного *o іншими звуками, якість яких залежить від наголошеної чи ненаголошеної позиції. У позиції під наголосом простежуємо наявність лабіалізованого дифтонга: *wŭn*, *bŭlszost*, *rŭdna*, *samostŭjny*, *twŭrczosti* (1, с. 9), *bŭlsz* (1, с. 10), *mŭj* (1, с. 12), *storŭn* (1, с. 14), *zhŭdno* (1, с. 32), *howŭrkoju* (1, с. 22), *rŭk* (1, с. 22), *tŭj* (1, с. 28), *narŭdny* (1, с. 34), *neodnorŭdny* (1, с. 36),

perechŭd (1, с. 44), *zbŭrniki* (1, с. 54), *bŭk* (1, с. 78), *z kŭhmi*, *mŭcno* (1, с. 79), *wrŭs* (1, с. 80), *hrŭm*, *od nŭh* (1, с. 81), *Lwŭw* (1, с. 113), *nŭcz*, *pŭzna* (1, с. 92), *prŭrwu* (1, с. 100), *zakŭnczyw* (1, с. 106), *spokŭjna* (1, с. 109), *nazdohŭn* (1, с. 110), *zŭsno*, *twŭr* (1, с. 112).

Дифтонг [yo] спостережено і в новозакритих ненаголошених складах, що, очевидно, є результатом аналогії до наголошеної позиції: *wyhŭdny* (1, с. 8), *Lemkŭwszczyni* (1, с. 30), *wŭsimdesiat* (1, с. 32), *robŭtnikuw* (1, с. 39), *Zahŭdnia* (1, с. 45), *prostŭr* (1, с. 110). Наявний дифтонг [yo] і в тих словах, де в літературній мові збережено [o]: *Pŭlszczy* (1, с. 10), *po-pŭlsku* (1, с. 5), *Bŭh* (1, с. 80). Результатом аналогії, очевидно, є і розвиток лабіалізованого дифтонга у відкритих складах на місці, де з історичного погляду закономірним було б збереження [o]: *mŭnŭho* (1, с. 68) (але *mnuchoh ludi* (1, с. 10)).

Тексти Юрія Гаврилюка ілюструють, що в ненаголошених новозакритих складах відповідно до *o засвідчено [o]: *możliwość* (1, с. 28), *prysutność* (1, с. 30), *mandrowniki* (1, с. 33), *świędomost* (1, с. 57), *mostoczok* (1, с. 86), *zotre* (1, с. 93), *zotchnuwsy* (1, с. 98), *poszow* (1, с. 79). Послідовно відображено звук [o] на місці *o в прийменнику та префіксі *одъ [12, с. 41]: *od* (1, с. 64), *odrŭżany* (1, с. 8), *odnosin* (1, с. 55), *odpowiadajuczy* (1, с. 113), *odjydemo* (1, с. 87), *odtienok*, *odychodit* (1, с. 115), *z odczuttiami* (1, с. 36). Також засвідчено звук [y] як рефлекс *o в ненаголошеній позиції у новозакритому складі: *pujti* (1, с. 60), *na wujni* (1, с. 67), *kulcia* (1, с. 90), *wkunciowi* (1, с. 99), *nucznaja* (1, с. 100), *w pownuj* (1, с. 106); часто – у прийменнику та префіксі *подъ: *pudpisuwat* (1, с. 9), *Pudlászowi* (1, с. 14), *pud weczur* (1, с. 18), *pudstawili* (1, с. 19), *puwstanok* (1, с. 20), *pudtrymuwała* (1, с. 22), *pudswidomosti* (1, с. 44), *pudyjszow* (1, с. 79).

Лабіалізований дифтонг [yo] подекуди простежуємо й на місці наголошеного етимологічного *e в новозакритих складах: *lŭżkowi* (1, с. 68), *z ŭnkoju* (1, с. 80), *utiŭk* (1, с. 88), *wjŭw do* (1, с. 89). Юрій Громик та Андрій Яворський зазначають, що цей дифтонг збережено і в дериватах від давнього прислівника міри часу *сель [12, с. 47], що підтверджуємо зафіксованим нами прикладом із текстів Юрія Гаврилюка *ni z tŭl ni z siŭl* (1, с. 88).

Як рефлекс давнього *ě у наголошеній позиції засвідчено дифтонг [ie], який позначено як *ię*: *mŭsciom*, *lŭta*, *stolŭttia* (1, с. 8), *projdiswiŭtami* (1, с. 8), *cŭle* (1, с. 12), *wŭrsz* (1, с. 13), *riŭki* (1, с. 14), *dŭti*, *dŭto* (1, с. 15), *udŭł* (1, с. 11), *powŭty* (1, с. 22),

obřda (1, с. 18), *biżenstwo* (1, с. 29), *snřh* (1, с. 31), *żywotřnia* (1, с. 39), *podřja* (1, с. 41), *lřtopisy* (1, с. 42), *dřšno*, *lřpszym* (1, с. 28), *slřd* (1, с. 64), *wřtior* (1, с. 19), *dřd* (1, с. 89), *powřtre* (1, с. 103), *wmřjemo* (1, с. 8), *zustrřli* (1, с. 10). Помітно і послідовність рефлексу *i** на місці наголошеного **ě* в дієсловах: *jřchali*, *dowřdatisia* (1, с. 11), *rozumřjut*, *sřli*, *złřzli* (1, с. 19), *dřjaw* (1, с. 22), *chotřlosia b* (1, с. 43), *kalřczytisia* (1, с. 109).

У ненаголошеній позиції Юрій Гаврилюк відображає наявність рефлексу *[i]*, зокрема і в словах, де на місці цього звука, але під наголосом, є дифтонг: *wirszř* (1, с. 103) (пор. *wřsz*), *ditima* (1, с. 15) (пор. *dřti*), *diliti* (1, с. 102), *pisniami* (1, с. 9), *witrakowi* (1, с. 29), *naslidki* (1, с. 39), *lisnaja*, *wikřw* (1, с. 81), *hrichi* (1, с. 110), *wirowało* (1, с. 111).

Джерельна база засвідчує монофтонг *[e]* на місці етимологічного **e* в ненаголошеній позиції в закритих складах: *kameř* (1, с. 110).

У закритому складі під наголосом на місці **e* простежено нелабіалізований дифтонг *[ie]*: *parř* (1, с. 105) (подекуди фіксуємо аналогічні форми і у відкритих складах: *tworřnia* (1, с. 17), *korřnie* (1, с. 24), *chropřnia* (1, с. 78), *řlomřnie* (1, с. 14)). У деяких формах простежуємо і лабіалізований дифтонг – *siřl* (1, с. 31).

Проаналізовані тексти Юрія Гаврилюка ілюструють специфічну рефлексію давніх голосних **i* та **u* в підляській літературній мікромові. Зокрема, рефлексом **i* є звук *[i]* після більшості приголосних: *rodilisia*, *prowordimo*, *diřne*, *hranicioju* (1, с. 8), *koli* (1, с. 9), *neweliki* (1, с. 13), *nastupiła* (1, с. 14), *mandrowniki* (1, с. 33), *rozwitku* (1, с. 38), *chrystijanstwa* (1, с. 41), *minaje* (1, с. 52), *bliszczala* (1, с. 79), *odin* (1, с. 80), *zbita* (1, с. 81). Проте після шиплячих та вібранта послідовно відображено рефлекс *[и]*: *pohoworyti*, *chrystili* (1, с. 8), *pasażyruw*, *czytaczuřw* (1, с. 11), *znaczenie*, *w řyttiowi* (1, с. 14), *pryhotowinie* (1, с. 18), *korystati* (1, с. 23), *szyrokuj* (1, с. 29), *czyslenny* (1, с. 31), *teperyszniuj* (1, с. 36), *zawerszynniom* (1, с. 42), *leżyř* (1, с. 59).

Юрій Громик та Андрій Яворський зауважують, покликаючись на свідчення Юрія Гаврилюка, що «рефлекс *[и]* в підляському ареалі представлено й на межі префіксальної та кореневої морфем на місці **ь* та **і*, які зазнали взаємної асиміляції і злилися в один звук» [12, с. 48]. Це явище представлено у таких зафіксованих нами прикладах з текстів: *pudyjszow* (**подь-ишьль*) (1, с. 79), *odyjdemo* (**оть-идьмь*) (1, с. 87).

Етимологічний **у* Юрій Гаврилюк передає через літеру *у*: *tu wyrostali* (1, с. 8), *wyřudny*

(1, с. 8), *wytworyłosia* (1, с. 8), *pytanie*, *byti* (збережено давній корінь **by-* без розвитку його в *бу-* [12, с. 48]), *tohdysznioji* (1, с. 9), *oddychnyli* (1, с. 19).

Давній ненаголошений **ę* в текстах «Niech żywe Pudliasze!» відображено через звук *[e]*: *pometaju* (1, с. 14), *odinadsetu* (1, с. 17), *dwadcet* (1, с. 14). В інших випадках етимологічний **ę* передано через буквосполуку *ia* із пом'якшенням попереднього приголосного та *ja* (непослідовно після губних): *wřsimdesiat pjaty* (1, с. 30) (хоча в інших числівникових формах було зафіксовано рефлекс *[e]*: пор. *dwadcet*), *tiahnutisia* (1, с. 60), *dosiahniniom* (1, с. 30), *zwjazkowi* (1, с. 36), *swiataja* (1, с. 80) – але *swjaczenoju* (1, с. 110), *swjaty-niach* (1, с. 114).

Проаналізовані нами тексти Юрія Гаврилюка дають можливість відзначити певні особливості рефлексії ненаголошеного зредукованого **ь* у позиції після сонорного *[р]*. Простежено, що в підляській мікромові відбувся закономірний розвиток звукосполуки **рь* > *[ри]* (ry): *chrystili* (1, с. 8), в наголошеному складі – *[ро]* (ro): *krowie* (1, с. 8). Давні сполуки **or*, **ol*, **el* розвинулися так само, як і в українській літературній мові, – з'явилося повноголосся: *boronili*, *dorořy* (1, с. 24), *borot'ba* (1, с. 40), *worohuw* (1, с. 110). Проте форма засвідчує *derwa* (1, с. 81) засвідчує редукцію другого – ненаголошеного голосного.

«Етимологічний *[о]* без наслідків регресивної дистантної асиміляції голосних» [12, с. 49] збережено у випадку *horaczki* (1, с. 66). Натомість Юрій Гаврилюк передає у текстах лабіалізацію *[e]* > *[о]* переважно перед твердим приголосним; процес цей супроводжує збереження м'якої вимови більшості передньоязикових консонантів, крім шиплячих: *lohkoji* (1, с. 24), *pryhotowłony* (1, с. 61), *okradnionych* (1, с. 91), *napowniony* (1, с. 92).

Аналіз текстів засвідчує релевантні особливості і в системі консонантизму підляських говірок. Варто відзначити послідовне відображення розвитку давніх звукосполучень **гу*, **ку*, **ху* у *[г'і]*, *[к'і]*, *[х'і]*. Як коментують Юрій Громик та Андрій Яворський, «так позначено вторинну неперехідну палаталізацію задньоязикових та фарингального й появу нового *[і]* на місці **у*» [12, с. 48]: *naslidki* (1, с. 39), *almanachi*, *zburniki* (1, с. 54), *kidaje* (1, с. 64), *nitki* (1, с. 82), *mohilki* (1, с. 84), *zahinuw*, *kidali* (1, с. 89), *sobaki* (1, с. 91), *riki* (1, с. 93), *ruki* (1, с. 95), *storunki*, *rysunki* (1, с. 99), *w halaktyki* (1, с. 100), *zahibel* (1, с. 110).

Простежено в джерельній базі послідовне ствердіння шиплячих, зокрема і в позиціях

перед рефlekсами *i, *ě: *czolowiekom* (1, с. 9), *wczuti* (1, с. 9), *czytaczuw* (1, с. 10), *zwuczyt* (1, с. 12), *poczatok* (1, с. 17), *czort* (1, с. 27), *wsrtie-cza* (1, с. 78), *żunkoju* (1, с. 80).

У ході дослідження було виявлено ще й такі послідовні звукові явища у системі консонантизму підляських говірок, відображені Юрієм Гаврилюком у текстах: депалаталізація губних і передньоязикових перед ненаголошеним рефlekсом *ę: *swjatyniach* (1, с. 114), *pometaju* (1, с. 14), *pjaty* (1, с. 30), *swjaczenoju* (1, с. 110), *swjatyniach* (1, с. 114). Разом з тим у цих та декількох інших прикладах, зокрема *pruwjuz* (1, с. 99), *henijalno* (1, с. 103), *bohomołije* (1, с. 8), фіксуємо частотність звука [й] – йотацію.

Релевантною фонетичною особливістю підляської групи говірок є депалаталізація вібранта [p] перед [a], [y], [o], [yo], рефlekсами *i, *ě. Таку тенденцію простежено і в текстах Юрія Гаврилюка: *okrım* (1, с. 8), *powtorujuczy*, *rıdna*, (1, с. 9), *storın* (1, с. 14), *razny* (1, с. 24), *witrakowi* (1, с. 29), *rık* (1, с. 32), *teperyszniuj* (1, с. 36), *bura* (1, с. 80), *brażczyt* (1, с. 82), *staruj* (1, с. 86), *dwey* (1, с. 89), *bahranciom* (1, с. 94), *wyryzali* (1, с. 95), *bahrano-narodna* (1, с. 96), *poratunku* (1, с. 109), *narykajemo*, *radkom* (1, с. 111), *wyhoryło* (1, с. 112), *zory*, *bury* (1, с. 114), *hospodaram* (4, с. 24).

Зафіксовано в проаналізованих матеріалах послідовне стягнення подовжених консонантів в іменниках середнього роду м'якої групи: *pytanie* (1, с. 9), *znaczynie* (1, с. 14), *zwuczanie* (1, с. 14), *tworienia* (1, с. 17), *pryhotowinie*, *spania* (1, с. 18), *naselinia* (1, с. 36), *żywotienia* (1, с. 39), *uzahalninia* (1, с. 25).

Юрій Гаврилюк у книзі «Niech żywe Pudliasze!» послідовно відображає ствердіння кінцевого консонанта закінчень дієслів третьої особи однини та множини теперішнього часу: *stojat*, *spiwajut* (1, с. 8), *howorat* (1, с. 10), *zwuczyt* (1, с. 12), *wmiejut* (1, с. 66), *mohut* (1, с. 89), *breszyt* (1, с. 91), *lublat* (1, с. 102), *prytnut* (1, с. 107).

Зафіксовано займенник та підрядний сполучник *sztó* (1, с. 17), які відмінні від літературних відповідників у фонетичному оформленні. Зазначені слова зберігають зв'язок із псл. *šyto» [14, с. 512–513]. «Після занепаду редукова-

ного консонантна група [чт] зазнала регресивної дисиміляції за способом творення, наслідком чого стала звукосполука [шт]» [16, с. 75].

Було простежено появу в джерельних матеріалах протетичного приголосного [г] у слові *nahulici* (1, с. 20), проте без протези фіксуємо такі словоформи: *ohoń* (1, с. 51), *ostra*, *okon* (1, с. 110), *otwerto* (1, с. 113), *odychodit* (1, с. 113), *odczutiami* (1, с. 66).

Прикметник *tohdyszniój* (1, с. 9), «похідний від прислівника *mogdi*, засвідчує збереження праслов'янської форми *togdy (*тъгdy), що складається з основи вказівного займенника *to* і форманта -gdy» [13, с. 590].

Відмінні від літературних форм фонетичні варіанти слів засвідчено такими прикладами з проаналізованих текстів: *żerelach* (1, с. 111) – ілюструє заміну африкати [дж] фрикативним звуком [ж]; *chwartuchowi* (1, с. 112) – звук [ф] замінений звукосполукою [хв]. Зафіксовано відмінне від літературного варіанту фонетичне оформлення числівникової словоформи *szytyr* (1, с. 88).

Висновки і пропозиції. Проаналізовані тексти зі збірки «Niech żywe Pudliasze!» Юрія Гаврилюка засвідчили, що автор повно і системно відобразив особливості фонетичної системи підляської літературної мікрмови. Найвиразніша риса – наявність дифтонгів *ı* [yo] та *ř* [ie] як рефlekсів давніх голосних *o, *e, *ě, що властиві переважно наголошеним позиціям у новозакритих складах. Функціонування дифтонгів в інших позиціях зумовлене переважно аналогією. Рефлекс етимологічного *i – звук [i], а після шиплячих та вібранта – [и]. Рефлекс давнього *u в проаналізованих підляськомовних текстах – звук [и]. Етимологічний *ę заміщений звуком [e] в наголошених позиціях та звуком [ʼa] в інших позиціях. У системі приголосних релевантними особливостями є депалаталізація шиплячих, вібранта, а також вторинна неперехідна палаталізація задньоязикових і фарингального та йотація.

Вважаємо за доцільне продовжити дослідження проаналізованих текстів Юрія Гаврилюка, щоб схарактеризувати діалектні особливості на морфологічному, синтаксичному та лексичному рівнях.

Список літератури:

1. Аркушин Г. Голоси з Підляшшя (тексти). Луцьк : Вежа, 2007. 536 с.
2. Аркушин Г. Західнополіська діалектологія : навч. посібник. Луцьк : Вол. нац. ун-тет ім. Лесі Українки, 2012. 257 с.
3. Аркушин Г. Народна лексика Західного Полісся : монографія. Луцьк : Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2014. 236 с.
4. Аркушин Г. Хахляцька мова на Підляшші. *Українська мова*, 2019. №1. С. 115–125.

5. Грицевич Ю. В. Діалектний компонент у фольклорних текстах із Західного Полісся : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.01. Луцьк, 2018. 19 с.
6. Грицевич Ю. Діалектні явища іменної словозміни в українських підляських говірках (на матеріалі записів місцевого фольклору) *Молодий вчений*. 2014. № 12 (15). С. 212–217.
7. Грицевич Ю. Особливості консонантизму підляських говірок у фольклорних записах І. Ігнатюка. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія : Філологія (мовознавство). 2014. С. 102–101.
8. Грицевич Ю. Фонетичні особливості підляських говірок у записах місцевого фольклору. *Науковий журнал*. 2014. № 1. С. 55–66.
9. Громик Ю. Деякі архаїчні структури темпоральних прислівників в українських підляських говірках. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/> (дата доступу: 15.10.2021).
10. Громик Ю. Специфічна прислівникова лексика українських підляських говірок. URL: <https://journals.pan.pl/> (дата доступу: 15.10.2021).
11. Громик Ю., Яворський А. Актуалізація південнопідляської говірки у творах Степана Сидорука. *Лінгвостилістичні студії*. 2018. Вип. 8. С. 160–172.
12. Громик Ю., Яворський А. Актуалізація української підляської говірки в поетичних текстах Ю. Гаврилюка. *Лінгвостилістичні студії*. 2019. Вип. 11. С. 44–53.
13. Етимологічний словник української мови: В 7 т. Т. 5: Р–Т / Ред. кол.: О. С. Мельничук (гол. ред.) та інші. НАН України. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ : Наукова думка, 2006. 705 с.
14. Етимологічний словник української мови: В 7 т. – Т. 6: У–Я / Ред. кол.: О. С. Мельничук (гол. ред.) та інші. НАН України. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ : Наукова думка, 2012. 568 с.
15. Яворський А. Українська підляська говірка в поезії Юстини Королько: морфологічний рівень. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/> (дата звернення: 11.11.2021).
16. Яворський А. Актуалізація поліських говорів у сучасному художньому тексті : дис ... канд філол. наук : 10.02.01. Луцьк, 2015. 228 с.
17. Яворський А. Лексика української підляської говірки в поезії Юстини Королько. *Український літературний провулок*. 2017. Т. 11. С. 141–151.
18. Яворський А. Українська підляська говірка в поезії Марії Сарнацької. *Мова і вірш*. 2013. С. 283–291.

Список джерел ілюстративного матеріалу:

Hawryluk J. *Niech żywe Podlaskie!*. Bielsk : Osnowy, 2021. 128 с.

Kychan D. O. PHONETIC FEATURES OF PODLIASIAN LITERARY MICROLANGUAGE IN THE BOOK OF YURIY GAVRYLIUK "NIECH ŻYWE PODLIASZE!"

The tendency to create literature in Podlaskan spoken language became the basis of the formation of Podlaskan literary microlanguage and opened new perspectives for linguistic researches. In particular, the article is devoted to the description of Podlaskan dialect's phonetic features, which were revealed in the book-collection of journalistic texts "Niech żywe Podlaskie!" by Yuriy Gavryliuk – Ukrainian writer, cultural figure, native of Podlasie.

The specificity of the study is detailed analysis of the source base in order to identify language units that the most clearly illustrate the features of the represented literary microlanguage's phonetic level. Systematization and further characterization of selected materials were carried out with using the methods of linguistic description and comparative analysis.

*The results of the study show that the specificity of the Podlaskan literary microlanguage's phonetic system is manifested in the system of vocalism and consonantism. In particular, the most significant and productive means of expression of relevant Podlaskan phonetic features is the specific reflection of etymological vowels *o, *e, *ě, *ę, *i, *y. A distinctive feature of the represented Podlaskan vocalism is the presence of diphthongs [yo] and [ie] as reflexes of the old vowels *o, *e, *ě, which are inhere in mainly stressed positions in newly closed syllables. The functioning of diphthongs in other positions is mainly due to analogy. It has been found that the reflex of the etymological *i is the sound [i], and after the hissing and vibrant - [i]. The sound [i] is a reflex of the ancient *y in the analyzed Podlaskan texts. The etymological *ę is replaced by the sound [e] in stressed positions and the sound [a] in other positions.*

In the system of consonants the relevant features are depalatalization of hissing, vibrant, as well as secondary intransitive palatalization of the posterior lingual and pharyngeal and iotation. The described phonetic features of the Podlaskan literary microlanguage show a direct affinity with the archaic northern Ukrainian dialects.

Key words: Podlaskan literary microlanguage, Podlaskan dialects, phonetic features, diphthongs, reflection of ancient vowels, vocalism, consonantism.